

OKRĘG CHEŁMIŃSKIE NA CO DZIEŃ

WYNIKI DIAGNOZY LOKALNEJ

KWIECIEŃ 2023

SPIS TREŚCI

Jak przeprowadziliśmy lokalną diagnozę Okręgu Chełmińskiego?.....	3
Codzienne funkcjonowanie Okręgu Chełmińskiego.....	9
Problemy Okręgu Chełmińskiego.....	17
Aktywność mieszkank i mieszkańców Okręgu Chełmińskiego.....	20
Komentarz do wyników diagnozy lokalnej.....	27

JAK PRZEPROWADZILIŚMY LOKALNĄ DIAGNOZĘ OKRĘGU CHEŁMIŃSKIE?

Lokalną diagnozę Okręgu Chełmińskie przeprowadziliśmy w marcu 2023 roku. Wychodząc od głównego zagadnienia **aktywności mieszkanek i mieszkańców Okręgu** interesowały nas:

- › codzienne funkcjonowanie mieszkanek i mieszkańców, korzystanie z przestrzeni w granicach Okręgu,
- › potrzeby i problemy mieszkanek i mieszkańców związane z ich codziennym funkcjonowaniem w granicach Okręgu,
- › zainteresowanie mieszkanek i mieszkańców lokalnymi sprawami Okręgu oraz potencjał współdziałania.

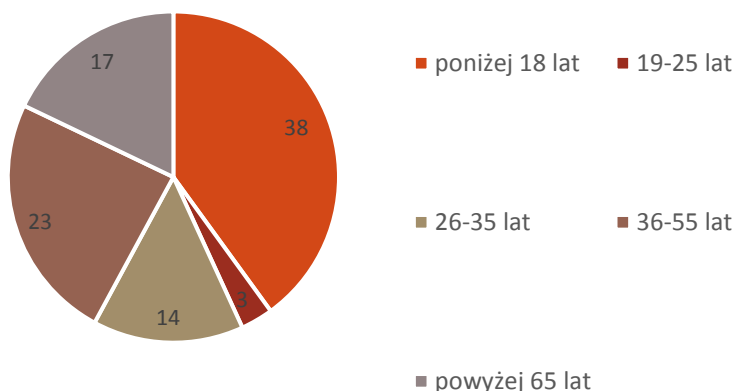
Diagnozę lokalną przeprowadziliśmy za pomocą narzędzia **geoankiety** (opartej na systemie Voxly), czyli internetowego kwestionariusza ankiety połączonego z podkładem mapowym, na którym osoby badane zaznaczały odpowiedzi – łącznie zebraliśmy 103 odpowiedzi oraz stosując **rozpytki**, czyli krótkie wywiady przeprowadzane z mieszkańcami i mieszkankami w terenie – łącznie przeprowadziliśmy 158 rozmów. Ponad połowę osób, które udzieliły swoich odpowiedzi za pośrednictwem geoankiety stanowiły kobiety. Respondenci to także prawie w równej części osoby uczące się oraz aktywne zawodowo, co przekłada się na różnorodność wiekową badanej grupy.

Płeć respondentów geoankiety

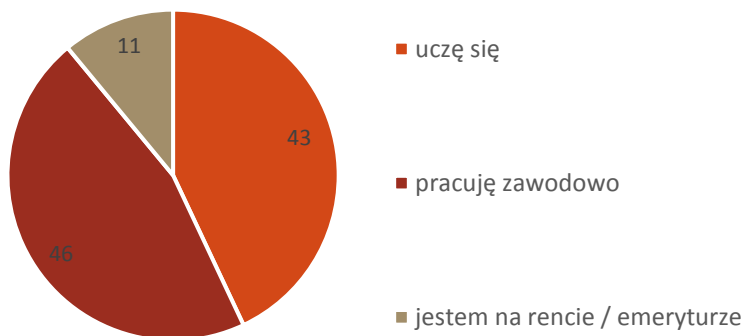
Wykres 1. Płeć respondentów geoankiety, liczba odpowiedzi = 95

Wiek respondentów geoankiety

Wykres 2. Wiek respondentów geoankiety, liczba odpowiedzi = 95

Aktywność zawodowa respondentów geoankiety

Wykres 3. Aktywność zawodowa respondentów geoankiety, liczba odpowiedzi = 100

W dotarciu do mieszkank i mieszkańców pomogły nam zorganizowane działania animacyjno – badawcze w terenie oraz spacer historyczno-badawczy:

- › dwugodzinne punkty terenowe zostały zorganizowane 15, 19, 23 i 25 marca w różnych częściach Okręgu Chełmińskiego,

- › spacer historyczny „Śladami Chełmionki” odbył się 18 marca, podczas spaceru prowadziliśmy także rozpytki wśród osób uczestniczących, które były jednocześnie mieszkankami i mieszkańcami Okręgu Chełmińskiego.

Rys. 1 . Lokalizacja terenowych punktów animacyjno-badawczych

Zdj. 1. Terenowy punkt animacyjno-badawczy przy ul. św. Józefa

Zdj. 2. Terenowy punkt animacyjno-badawczy przy ul. Lelewela

Zdj. 3. Terenowy punkt animacyjno-badawczy przy ul. Legionów

Zdj. 4. Spacer historyczny - osoby prowadzące

Zdj. 5. Spacer historyczny - osoby uczestniczące

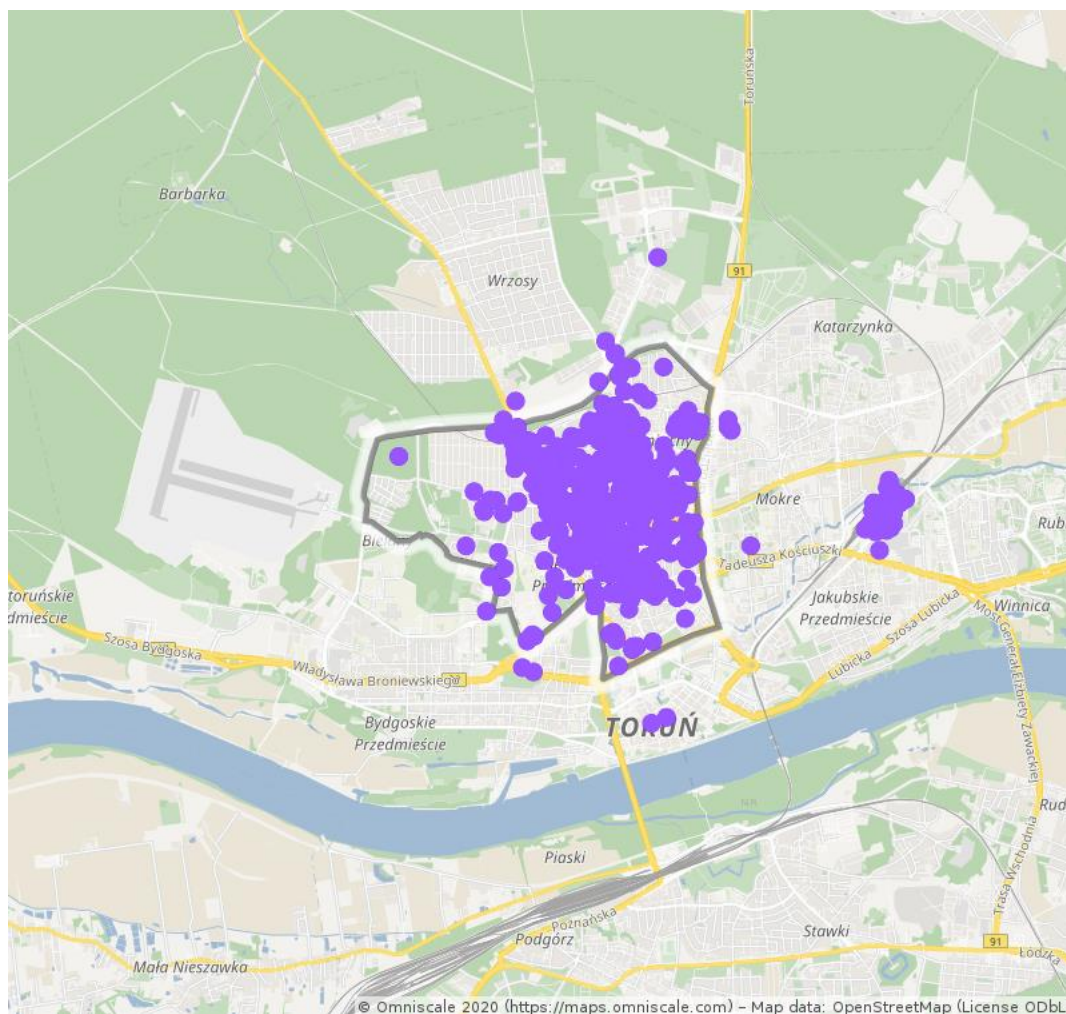
Diagnozę lokalną Okręgu Chełmińskie przeprowadzali przedstawicielki i przedstawiciele **Stowarzyszenia Chełmińskie Przedmieście Tu Mieszkam** i **Rady Okręgu Chełmińskie** oraz **Pracownia Zrównoważonego Rozwoju**, która odpowiadała także za przygotowanie narzędzi badawczych, analizę zebranego materiału oraz opracowanie podsumowania (analiza wyników goankiety została przeprowadzona przez lokalną firmę geoinformatyczną Geofabryka Sp.z.o.o).

Diagnozę lokalną przeprowadziliśmy w ramach projektu „Wiem gdzie mieszkam, wiem gdzie działam”. Projekt jest realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Regionalny finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG.

CODZIENNE FUNKCJONOWANIE OKRĘGU CHEŁMIŃSKIE

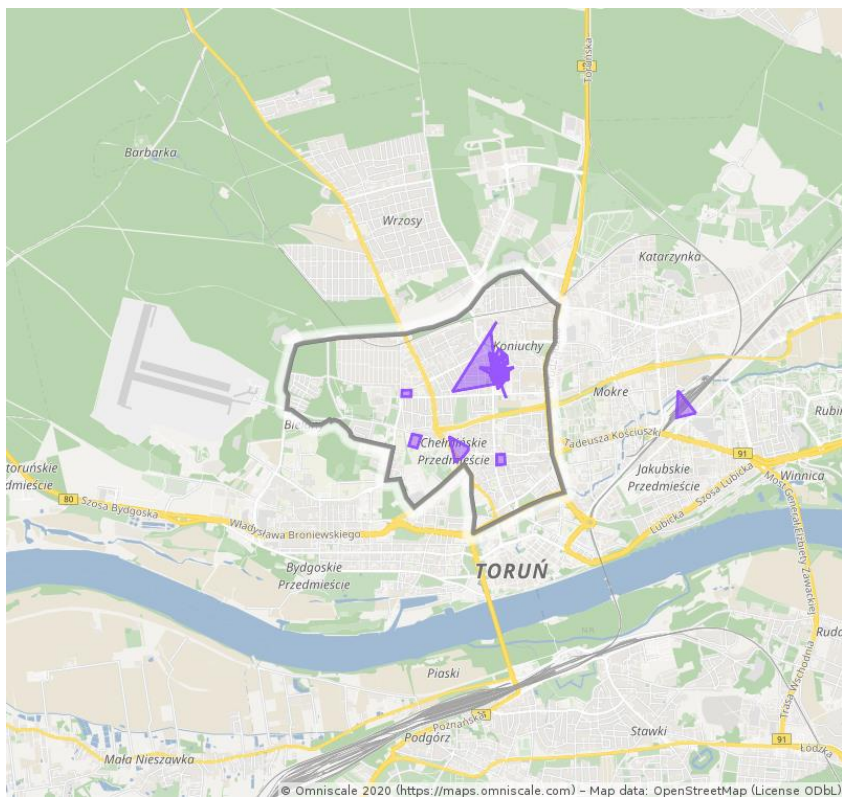
Okręg Chełmińskie w codziennym użytkowaniu i postrzeganiu przez mieszkanki i mieszkańców jest **utożsamiany z najbliższą okolicą zamieszkania**. Główne pozytywne cechy mieszkania w tej części miasta to dla osób, które wzięły udział w lokalnej diagnozie: **bliskość sklepów i usług**, w tym **targowiska**, **dobra lokalizacja** (względem starówki) i **komunikacja** (choć wiele osób wspominało, że komunikacja będzie naprawdę dobra po uruchomieniu tramwaju).

Okręg Chełmińskie to dla badanych, którzy wzięli udział w ankiecie internetowej miejsce, w którym **załatwiają codzienne sprawy**, jak zakupy i podstawowe usługi. Wielość punktów na mapie wskazująca lokalizacje korzystania przez mieszkańców z podstawowych usług może świadczyć o tym, że Okręg Chełmińskie posiada dobrze rozwiniętą infrastrukturę w tym zakresie – na mapie nie ma białych plam, ani wyraźnych miejsc koncentracji.

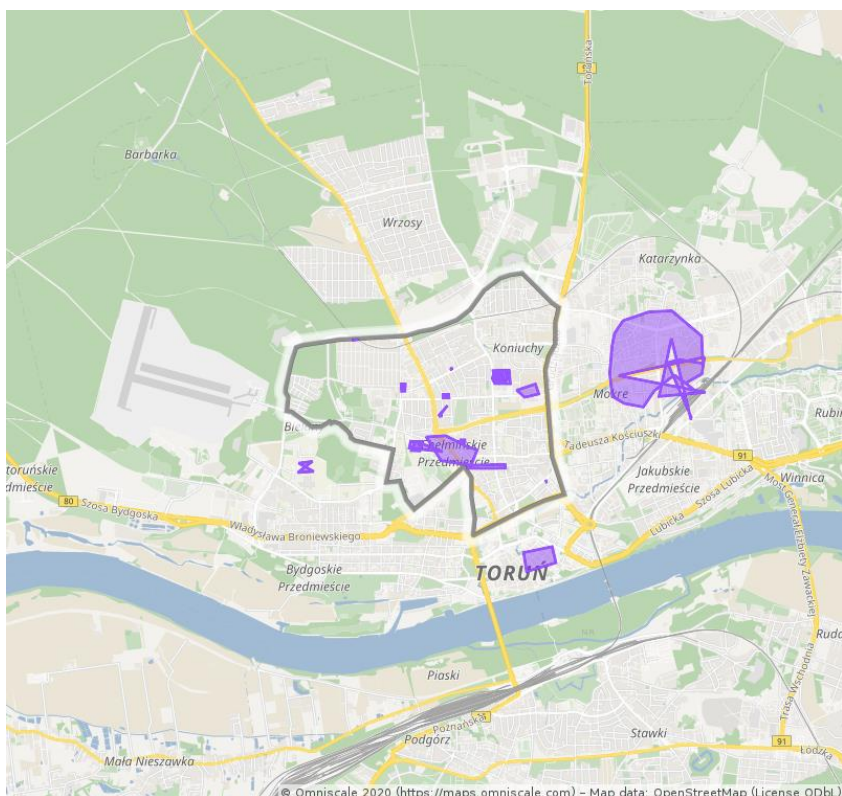

Rys. 2. Miejsca realizacji codziennych spraw mieszkańców (zakupy, korzystania z usług), opracowanie: Geofabryka Sp.z.o.o.

Dla znacznej części osób biorących udział w badaniu ankietowym Okręg Chełmińskie to także miejsce, w którym się uczą lub pracują. Te osoby, które nie uczą się i nie pracują w pobliżu swojego miejsca zamieszkania realizują te działania w okręgach sąsiadujących (Staromiejskie, Jakubskie-Mokre).

Rys. 3. Miejsca nauki mieszkańców, opracowanie: Geofabryka Sp.z.o.o.

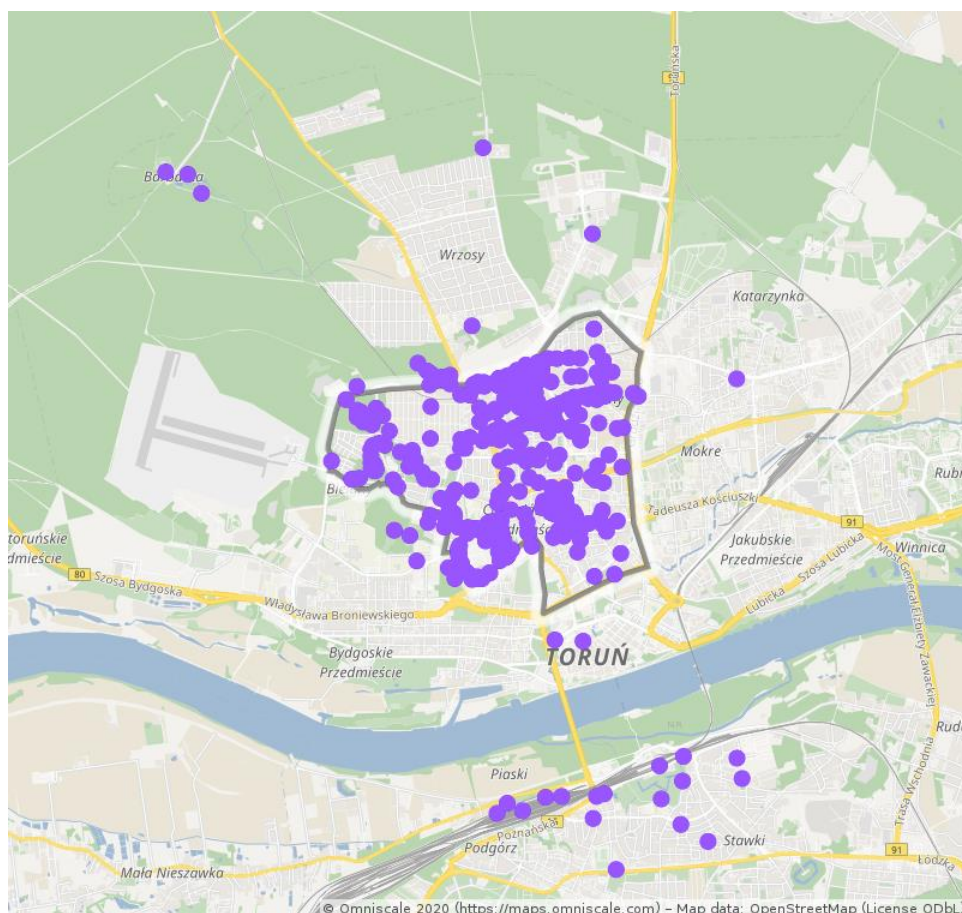
Rys. 4. Miejsca pracy mieszkańców, opracowanie: Geofabryka Sp.z.o.o.

Badani zwracają także uwagę na **spokój**, **poczucie bezpieczeństwa** i **możliwość zaspokojenia swoich codziennych potrzeb** w miejscu zamieszkania. W okolicy, w której mieszkają zwykle jest też zieleń, choć

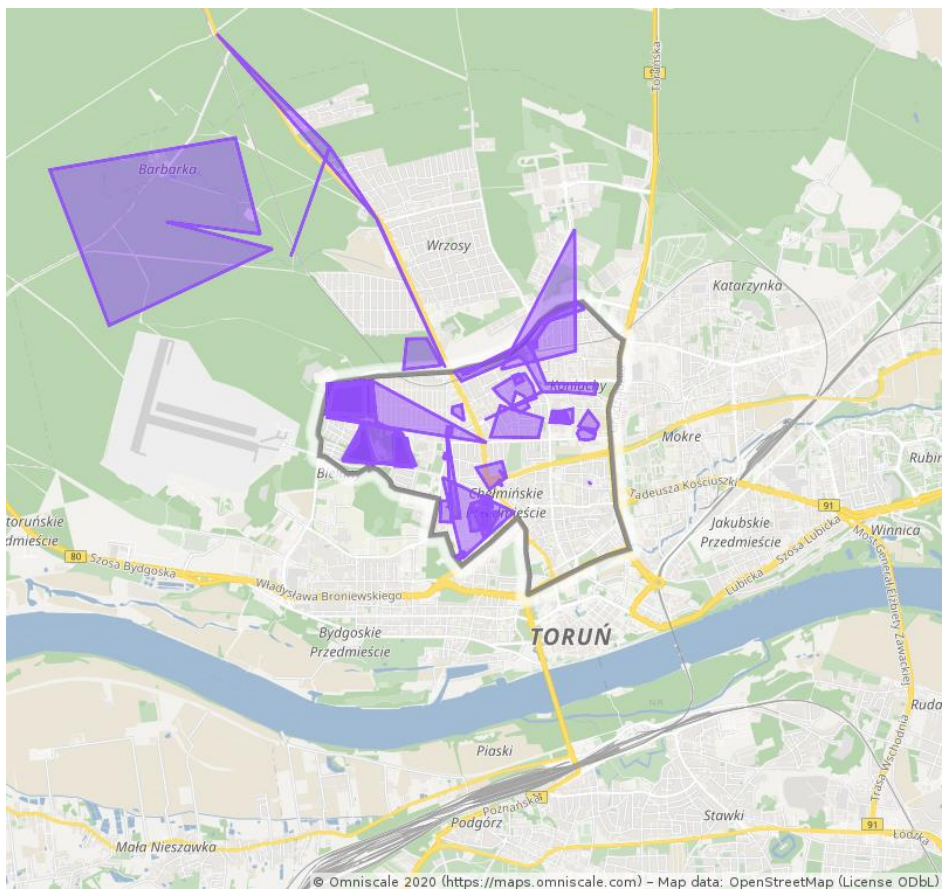
mieszkańki i mieszkańcy zwracali uwagę na jej systematyczne zanikanie („jest trochę zieleni”, „jeszcze jest zielono - chociaż coraz mniej”). Doceniani przez badanych jest także **charakter zabudowy Okręgu**, który nie jest zdominowany jedynie przez osiedla bloków, kolorytu i wartości dodają budynki z murem pruskim. Ich zanikanie jest zauważane przez mieszkańców i uważane za osłabianie charakteru, wyjątkowości tej części miasta.

Badani mieszkańcy doceniają także **obecność lasu na obrzeżach** Okręgu oraz **usługi rekreacyjne** (hala sportowa, lodowisko, klub fitness) i dobrze rozwinięte **ścieżki rowerowe** w ich miejscu zamieszkania. Część badanych odwoływała się do Osiedla Jar, jako kompleksowo zagospodarowanego miejsca zamieszkania i punktu odniesienia, jak należy kształtować osiedla.

W zakresie **codziennej rekreacji**, miejsca gdzie badani mieszkańki i mieszkańcy odpoczywają są w miarę równomiernie rozłożone w przestrzeni Okręgu Chełmińskiego. Oczywiście należy zakładać, że znaczna część z nich to po prostu domy i mieszkania osób badanych (na co również wskazują punkty na mapie zlokalizowane w miejscach konkretnych budynków). Także **aktywności sportowe** są realizowane przez osoby badane w pobliżu ich miejsca zamieszkania, z wyraźną dominantą Barbarki (która jest poza granicami Okręgu).

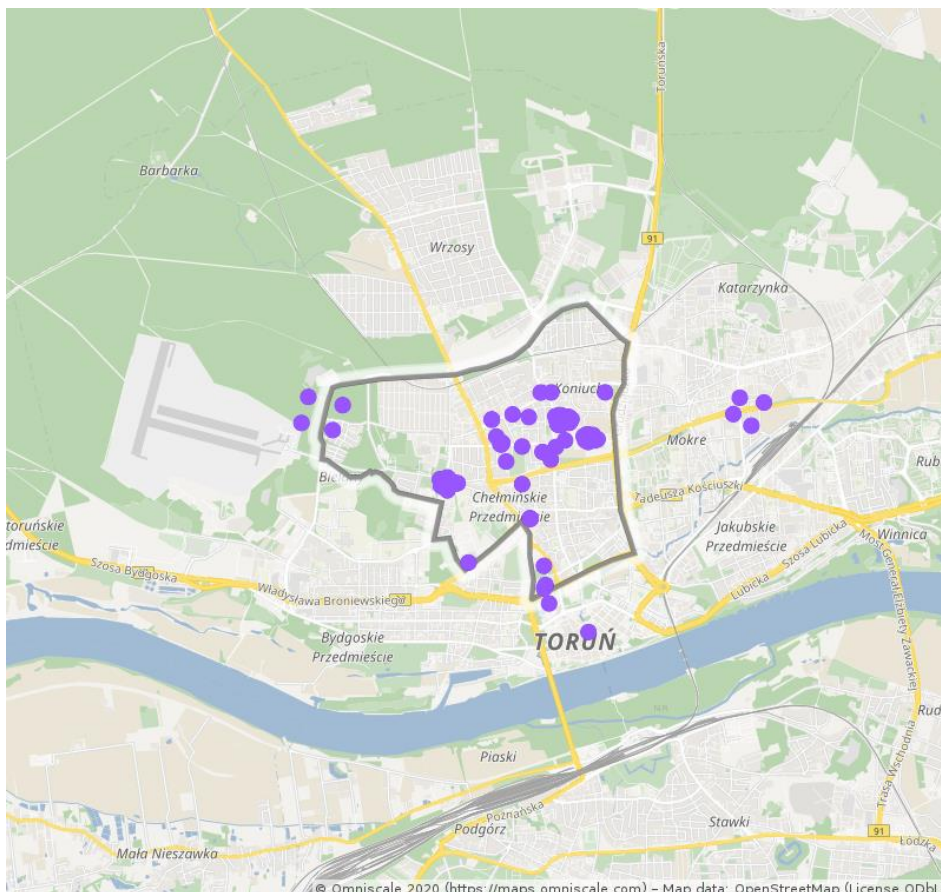

Rys. 5. Miejsca codziennego odpoczynku i rekreacji mieszkańców, opracowanie: Geofabryka Sp.z.o.o.

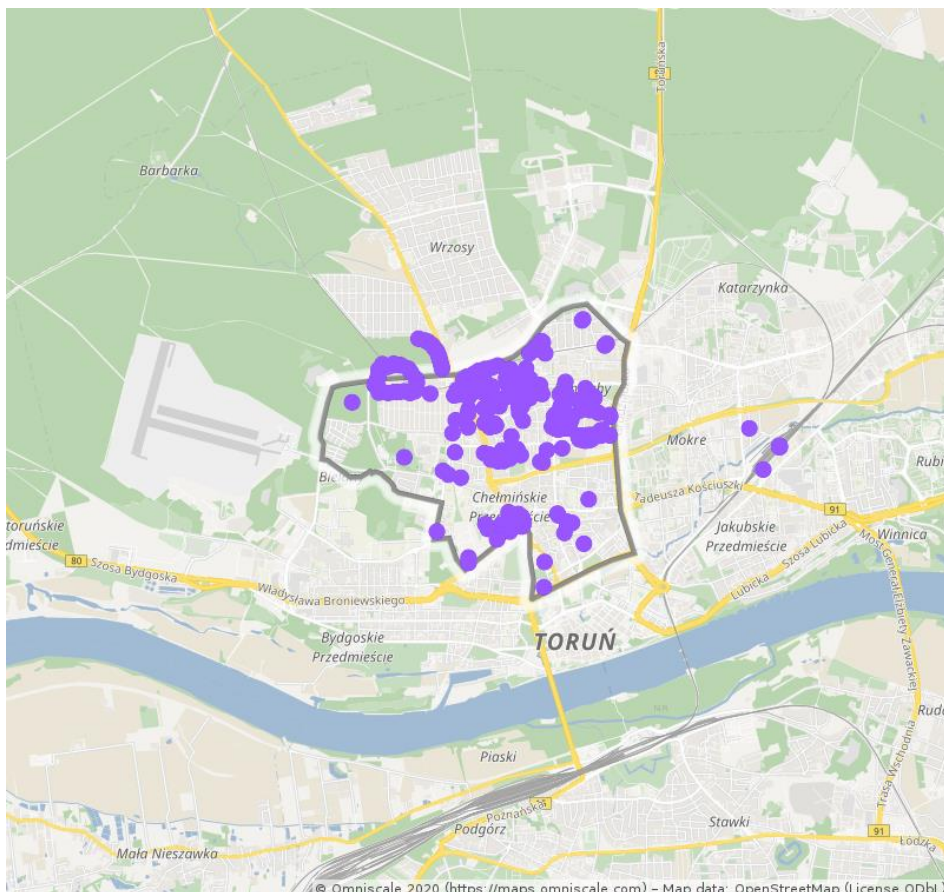
Rys. 6. Miejsca uprawiania sportu przez mieszkańców, opracowanie: Geofabryka Sp.z.o.o.

Chociaż w Toruniu zdecydowana większość obiektów kulturalnych zlokalizowana jest w Okręgu Staromiejskim to okazuje się, że mieszkańcy i mieszkanki **mogą korzystać z lokalnej kultury na miejscu**. Ze względu na zagęszczenie punktów na mapie możemy powiedzieć, że aktywność kulturalna mieszkańców Okręgu Chełmińskiego nie dotyczy wszystkich badanych i koncentruje się w kilku fragmentach przestrzeni dzielnicy.

Rys. 7. Miejsca korzystania z oferty kulturalnej przez mieszkańców, opracowanie: Geofabryka Sp.z.o.o.

Nie bez znaczenia dla dobrej oceny miejsca zamieszkania są **relacje społeczne**, które znacząco oddziałują na pozytywną lub negatywną ocenę miejsca, w którym mieszkamy. Nasi badani wskazywali na **dobre relacje z sąsiadami**, nie postrzegają Okręgu Chelmińskiego jako zbiorowości anonimowych względem siebie mieszkańców. Przyglądając się rozkładowi punktów na mapie, które mają obrazować miejsca, w których badani **spędzają wspólnie czas ze znajomymi** (poza restauracjami) można wnioskować, że **najczęściej podejmują te aktywności we własnych domach i ich najbliższej okolicy**. Miejsca wskazywane przez badanych jako te, w których odpoczywają rekreacyjnie lub uprawiają sport jedynie w niewielkim zakresie pokrywają się z tymi, w których respondenci spędzają czas ze znajomymi. Można zatem wstępnie stwierdzić, że przestrzeń publiczna Okręgu Chelmińskiego nie jest postrzegana przez mieszkańców biorących udział w lokalnej diagnozie jako miejsce, gdzie można przyjemnie spędzać czas z innymi.

Rys. 8. Miejsca wspólnego spędzania czasu ze znajomymi i sąsiadami przez mieszkańców (poza restauracjami), opracowanie: Geofabryka Sp.z.o.o.

„Niby koniec miasta, a jakby centrum.” (cytat z geoankiety)

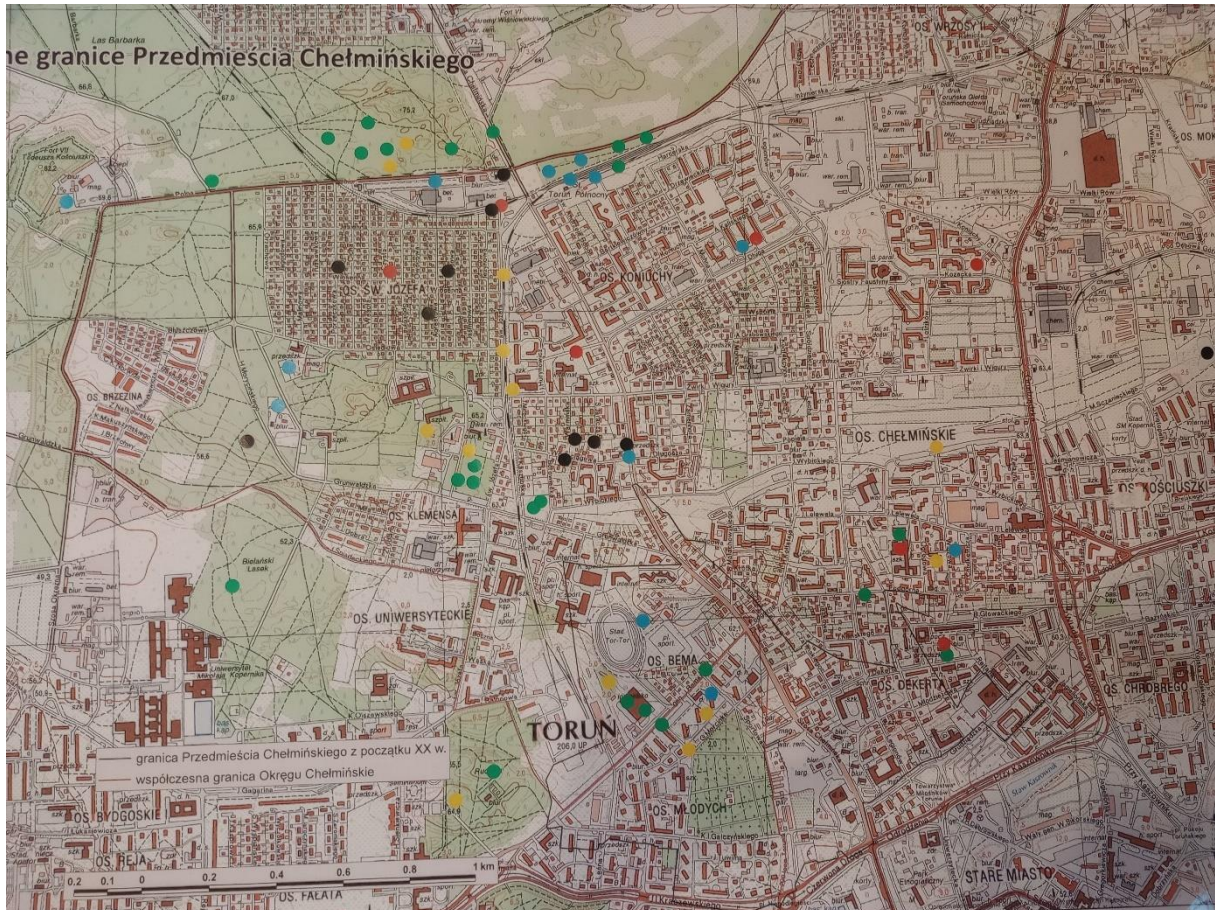
„Wszystko jest w zasięgu ręki: sklepy, szpitale, przystanki, kawiarnie, szkoły, przedszkola, Mentor.” (cytat z geoankiety)

„Można wiele rzeczy załatwić na miejscu.” (cytat z rozpytki)

Analizując dotychczas przywołane dane oraz wypowiedzi badanych mieszkanki i mieszkańców można powiedzieć, że niewiele brakuje, aby uznać Okręg Chełmińskie za dzielnicę 15-minutową, szczególnie jeśli weźmiemy pod uwagę takie kwestie jak dostęp do usług handlowych i społecznych czy wewnętrzne skomunikowanie dzielnicy oraz jej połączenie z innymi częściami miasta i bliskość do centrum.

Osoby uczestniczące w lokalnej diagnozie wskazują jednak na **brak poczucia, że Okręg Chełmińskie jest całością**. Obszar jest rozdzielony szerokimi dwupasmowymi ulicami, poszczególne osiedla znacząco różnią się od siebie charakterem i często na co dzień funkcjonują jako osobne jednostki. Kilko badanych podzieliło się pomysłem, aby **pomniejszyć Okręg Chełmińskie wyłączając z jego granic Bielany oraz Wrzosey II**.

Podczas spotkań z mieszkankami i mieszkańcami Okręgu Chełmińskiego w terenie **budowaliśmy wspólnie mapę ciepła Okręgu Chełmińskiego**. Mapowaliśmy miejsca aktywne społecznie (oznaczone na żółto), miejsca z potencjałem do zagospodarowania i przyszłych działań mieszkańców (oznaczone kolorem niebieskim), miejsca lubiane (oznaczone na zielono) i nielubiane (oznaczone na czerwono) oraz uznawane za niebezpieczne (oznaczone kolorem czarnym). Mapę ciepła przedstawia zdjęcie zamieszczone poniżej.

Zdj. 6. Mapa ciepła Okręgu Chełmińskiego zbudowana w trakcie rozmów z mieszkańkami i mieszkańcami

Miejsca oznaczone kolorem zielonym, to te przestrzenie, które są bliskie mieszkańcom, ponieważ spędzają tam czas (rekreacyjnie, spacerując, spotykając się z innymi), są lubiane ze względu na obecność zieleni i uporządkowanie, zagospodarowanie. Przestrzenie oznaczone kolorem żółtym związane są najczęściej z codzienną, rekreacyjno-sportową aktywnością osób badanych: spacerują tam, biegają, wyprowadzają psy. Z kolei miejsca oznaczone kolorem niebieskim odnosiły się do trzech kategorii proponowanych działań: stworzenie zielonej przestrzeni (skweru, ogrodu, mini parku) lub zagospodarowanie zieleni już istniejącej oraz upamiętnienie ważnych miejsc lub wydarzeń czy historycznie znaczących budynków (których czasem już nie ma). Wśród konkretnych propozycji

w ostatniej z kategorii pojawiły się: zaznaczenie w przestrzeni Góry Szubienicznej (tzw. wiesiołki), historii Osiedla św. Józefa i dworku na Bielawach, wyburzonych budynków z murem pruskim.

Miejsca niebezpieczne (kolor czarny) to przede wszystkim lokalizacje, które emitują smog. Za niebezpieczne zostało uznane także przejście przy torach przy ul. Polnej oraz okolica znajdującej się tam stacji paliw, ze względu na gromadzące się grupy młodych ludzi spożywających alkohol. Przestrzenie oznaczone kolorem czerwonym to w głównej mierze miejsca pozbawione zieleni, z dominacją samochodów.

PROBLEMY OKRĘGU CHEŁMIŃSKIE

Zdecydowana część mieszkanki i mieszkańców, z którymi rozmawialiśmy w terenie **negatywnie odnosiła się do remontu Szosy Chełmińskiej**: są niezadowoleni z powodu nadmiernej wycinki drzew (szczególnie przy Szosie Chełmińskiej i ul. Długiej), wyburzeń budynków z murem pruskim, dominacji betonu w przestrzeni. Ta zmiana charakteru ważnej ulicy Okręgu Chełmińskie budzi obawy wśród mieszkańców związane ze zwiększeniem ruchu samochodowego i jego prędkości, a w konsekwencji wzrostu hałasu i zanieczyszczeń powietrza, a także wysokich temperatur latem, ponieważ bez drzew nie będzie gdzie się schować przemierzając ulicę. Mieszkańcy i mieszkanki są zmęczeni remontem, zauważają też brak porządku w miejscach prowadzenia prac. Pozytywna i wyczekiwana zmiana to **uruchomienie tramwaju**, choć często pojawiały się głosy, że tramwaj powinien poruszać się po zielonym torowisku. Niektóre osoby, z którymi prowadziliśmy rozmowy zwracały uwagę, że konsekwentnie powinno się zrealizować trzeci etap Trasy Średnicowej, ponieważ tylko w takim przypadku obecnie rozpoczęte zmiany będą miały sens.

Obecność **niewystarczającej ilości zieleni oraz zaniedbanie istniejących terenów zieleni i pojedynczych, szczególnie nowo nasadzonych drzew**, to problem, na który najczęściej zwracali uwagę mieszkańcy w rozmowach oraz w odpowiedzi na ankietę internetową. Niedostateczne zagospodarowanie Okręgu Chełmińskie w zieleni ma konkretne konsekwencje dla mieszkanki i mieszkańców, którzy wskazują, że **na co dzień nie mają gdzie iść na spacer, brakuje też miejsc rekreacji i spotkań w zieleni**, problemem są nawet pojedyncze miejsca do siedzenia w cieniu. Barbarka, Lasek Bielański czy tereny zieleni między Osiedlem św. Józefa i Osiedlem Brzezina nie są najczęściej terenami codziennej rekreacji i spędzania czasu dla osób z pozostałej części Okręgu. Niektórzy z badanych wskazują, że jedyne miejsca spacerów to cmentarz czy nieużytki. Badani i badane proponują **połączenie zielonych skwerów rozsianych w przestrzeni Okręgu tak, aby stworzyć trasy spacerowe**.

„Brakuje miejsc zielonych, parków. A w ostatnich latach rozmach betonozy przeraża. Nie ma miejsc do wypoczynku blisko przyrody.

Sytuację ratują tylko stare osiedla i mieszkańcy dbający o zieleni pod balkonami.” (cytat z geoankiety)

„Zdecydowanie więcej miejsca na zieleni i rekreacje. Przez nowe inwestycje i tzw. rewitalizacje przestało się tu miło mieszkać. Należy zacząć zmieniać przestrzeń miejską pod pieszo, a autostrady budować z dala od centrum. Nie niszczyć szczątków historycznej zabudowy i nie utrudniać życia drobnym sprzedawcom na miejskim targowisku.” (cytat z geoankiety)

„Z Ogrodowej mam daleko na spacer do zielonych miejsc. Nie mam gdzie wyjść na krótki spacer, przebieżkę, poza lawirowaniem między blokami.” (cytat z geoankiety)

„Poprawić przestrzeń publiczną dla mieszkańców, zwłaszcza powinny się pojawić miejsca rekreacji z zielenią i przestrzenią. Ludzie spacerują tu wzdłuż głównych ulic albo po nieużytkach i chaszcach, co jest niefajne, niezdrowe i niebezpieczne. Bydgoskie ma parki i lasy, Mokre ma sporo skwerów i terenów między blokami i mini parków, przy starówce jest dużo parków, a tu nie ma nic.” (cytat z geoankiety)

Poza zielenią, znaczącym deficytem wskazywanym przez badanych mieszkańców i mieszkanki są **miejsca rekreacji i wspólnego spędzania czasu**. Szczególnie dotyczy to miejsc w przestrzeni publicznej, na terenach otwartych i ogólnodostępnych. Poza ogólnym wskazaniem na miejsca dla wszystkich mieszkańców podkreślano także konieczność tworzenia nowych wybiegów dla psów, miejsc zabaw dla dzieci (szczególnie takich wspieranych przez pracę animatorów).

Wśród innych problemów Okręgu Chełmińskiego mieszkańcy i mieszkanki biorący udział w lokalnej diagnozie wskazywali również **na problem z czystością, szczególnie w utrzymaniu czystości po psach**. W wielu miejscach, szczególnie przy ciągach pieszych brakuje koszy na śmieci.

Uciążliwością w Okręgu jest także **niska emisja**. Problem doskwiera przede wszystkim osobom mieszkającym w okolicy Osiedla św. Józefa, a także Koniuchów. Smog występuje też punktowo (np. Piekarnia Górscy przy Szosie Chełmińskiej), a zanieczyszczenia powietrza emitują też wszechobecne samochody.

Część badanych osób zgłaszała także **niedostateczną różnorodność i dostępność do lokalnych sklepów i usług** (nie sieciowych marketów), szczególnie w okolicach Osiedla św. Józefa.

Chociaż Okręg Chełmiński jest zdaniem mieszkających w nim osób, z którymi przeprowadziliśmy badanie, ogólnie **dobrze skomunikowany**, to częstym powodem do zgłaszania uwag była komunikacja publiczna. Osoby korzystające z miejskiego transportu publicznego zwracały uwagę, że autobusy jadące w podobnym kierunku często jeżdżą w niewielkim odstępie czasowym od siebie, co później powoduje stosunkowo długą przerwę między kursami, linia 27 powinna być podzielona na częstsze i krótsze trasy

(np. Osiedle Młodych - Dworzec Główny), problemem są także zbyt niskie ławki na przystankach autobusowych.

Mieszkańcy i mieszkanki wskazali także bardzo konkretne kwestie czy pomysły na działania i inwestycje. Ich listę umieszczamy poniżej:

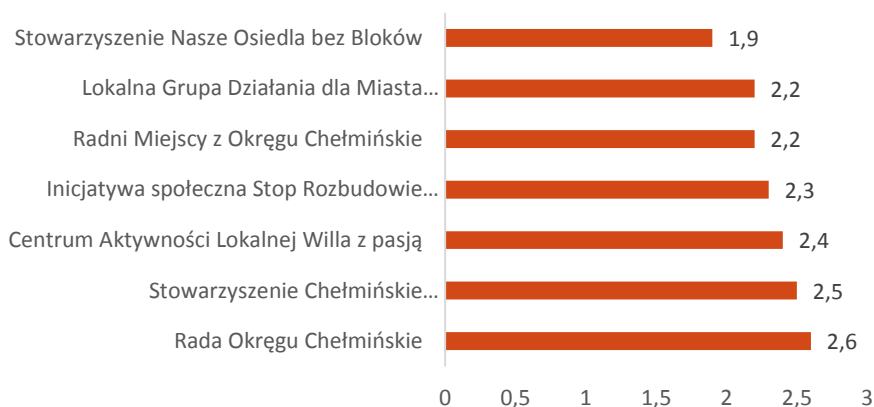
- › Wprowadzenie ograniczników prędkości na ul. Pałuckiej.
- › Stworzenie wybiegu dla psów i siłowni zewnętrznej w okolicy ul. Małachowskiego i szpitala na Bielanach.
- › Lepsza synchronizacja świateł na Średnicówce.
- › Przywrócenie przystanku autobusowego na wysokości ul. Długiej 21 (zlikwidowany po remoncie ulicy).
- › Poprawa stanu chodników w okolicy SP3.
- › Zmiana organizacji ruchu przy wyjeździe od ul. Salezjanów do ronda.
- › Zmiana miejsca rozładowywania towaru przy skwerze handlowym „tuż tuż”, na dalsze od bloków.
- › Przesunięcie ławek na skrzyżowaniu ulic Bema/Chełmińska dalej od skrzyżowania.
- › Zagospodarowanie placu po dawnym Konmarku (pub) na zielony skwer.
- › Zagospodarowanie terenu przy Dworcu Północ.
- › Wyposażenie terenu dla mieszkańców „Topolowy Ludzik” we wiatę na spotkania i kosze na śmieci.
- › Utworzenie placu zabaw dla dzieci na terenie „Cypla” (przy przedszkolu) na Osiedlu św. Józefa oraz dużego miejsca zabaw (wzorowanego na tym, który został zbudowany na Osiedlu Jar) za ul. Polną od torów do Osiedla Przy Lesie.
- › Brak reakcji na niszczone słupki ograniczające poruszanie się samochodów na ul. Hurynowicz.
- › Uporządkowanie terenów Kaczych Dołów oraz jeziora na Barbarce.
- › Utworzenie Parku Bielany wraz z włączeniem do terenów parku Kaczych Dołów.
- › Zamiana szykan na ul. Osiedlowej na wyniesione przejścia dla pieszych.
- › Poprowadzenie ścieżki przyrodniczej przy forcie.
- › Poprawa usytuowania progu zwalniającego na ul. Lelewela (zatrzymuje się tam woda).
- › Wprowadzenie dodatkowych parkingów przy ul. PCK i zadbanie o zieleń na ulicy.
- › Zmiana parkowania na ul. Wiązowej, obecne parkowanie wzdłuż ulicy zajmuje za dużo miejsca.

Okręg Chełmińskie zamieszkuje 30 604 osób. Wśród mieszkanek i mieszkańców są osoby, które aktywnie działają na rzecz rozwoju tej części miasta. Wśród nich są aktywnie działający przedstawicielki i przedstawiciele **Rady Okręgu Chełmińskie, Stowarzyszenie Chełmińskie Przedmieście Tu Mieszkam** czy osoby tworzące **Centrum Aktywności Lokalnej Willa z pasją**. Możemy powiedzieć, że **rozpoznawalność osób i podmiotów społecznych aktywnie kształtujących Okręg Chełmińskie jest wśród badanych mieszkanek i mieszkańców na średnim czy wręcz niskim poziomie**. Wśród osób, które wzięły udział w badaniu ankietowym najbardziej rozpoznawalne są właśnie te trzy wskazane wyżej podmioty (Rada Okręgu Chełmińskie, Stowarzyszenie Chełmińskie Przedmieście Tu Mieszkam, Centrum Aktywności Lokalnej Willa z pasją), gdzie średnia ocen dokonanych na skali 1-5 (wybór „5” oznaczał dobrą znajomość) wynosiła niecałe 3 punkty. Musimy jednak podkreślić, że informacja o badaniu znajdowała się między innymi na kanałach informacyjnych tych podmiotów. Co zapewne nie jest bez znaczenia dla wyników oceny i mogło mieć na nią pozytywny wpływ. W rozmowach terenowych z mieszkankami i mieszkańcami kwestia znajomości Rady Okręgu, Stowarzyszenia Chełmińskie Przedmieście Tu Mieszkam czy pozostałych podmiotów, które mogłyby być znane, nie była przez nas statystycznie badana. W rozmowach **zdecydowanie częściej pojawiały się odpowiedzi wskazujące na brak znajomości tych podmiotów i/lub ich działań przez badanych mieszkańców niż wiedzę w tym zakresie**.

Podobny, średni poziom, utrzymuje się w zakresie rozpoznawania społecznych działań i inicjatyw, które są podejmowane na rzecz Okręgu Chełmińskie. Najwięcej, bo połowa badanych, która wypełniła kwestionariusz ankiety, wskazała, że rozpoznaje **Święto Chełmińskiego Przedmieścia** (48 osób badanych). Kolejno badani rozpoznają akcje **Drugie życie Świątecznej Choinki** oraz wspólne działania pielęgnacyjne w przestrzeni **Topolowego Ludzika**. Podobnie wśród mieszkańców i mieszkanek, z którymi rozmawialiśmy w terenie, najbardziej rozpoznawalną inicjatywą jest Święto Chełmińskiego Przedmieścia. Wśród wszystkich osób, które zaangażowaliśmy do badania były też takie, które wprost wskazywały, że nie znają żadnych działań, które mają miejsce w Okręgu Chełmińskie (wprost taka odpowiedź padła 4 razy w ankiecie internetowej i często podczas bezpośrednich rozmów z mieszkankami i mieszkańcami). Rozpoznawalność inicjatyw i podmiotów w Okręgu może mieć związek z dostępem do informacji na ten temat. Choć nie diagnozowaliśmy tej kwestii wprost, to osoby badane same zwracały uwagę na niedostateczne poinformowanie o tym, co dzieje się w ich miejscu zamieszkania. Chcąc skutecznie dotrzeć z informacją trzeba różnicować kanały dotarcia. Osoby, z którymi prowadziliśmy bezpośrednie rozmowy w terenie zwróciły uwagę na **niewystarczającą informację bezpośrednią, za pomocą plakatów w przestrzeni w wyznaczonych do tego miejscach, czy na klatkach schodowych wspólnotowych i spółdzielczych budynków mieszkalnych**. Nadmiar informacji, które codziennie przetwarzamy przez stały dostęp do sieci internetowej i mediów nie ułatwia

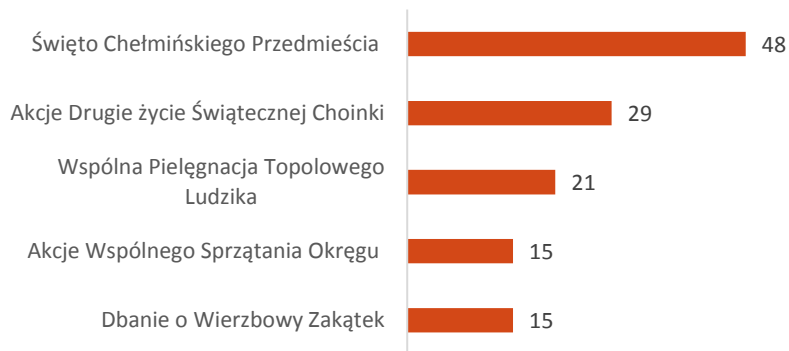
skutecznego dotarcia do mieszkanki i mieszkańców z informacją, szczególnie w tak dużym powierzchniowo i zróżnicowanym Okręgu. Komunikacja z mieszkankami i mieszkańcami musi być rozproszona, tak jak rozproszone są społeczności, grupy tworzące społeczną tkankę Okręgu Chełmińskiego. Z tego względu jest to zadanie prawie niemożliwe do wykonania przez jeden podmiot, nawet taki aktywnie działający i rozpoznawalny na poziomie Okręgu. Bez społecznej, rozproszonej sieci punktów informacyjnych nie da się mówić o dostępie do informacji. Takimi punktami informacyjnymi mogą być miejsca spotkań i aktywności, które skupiają mieszkanki i mieszkańców Okręgu, ale także tablice informacyjne, tablice ogłoszeń przy parafiach, a nawet mniej formalne fizyczne i wirtualne miejsca informacji (strony na portalach społecznościowych, informacje wywieszane na prywatnych płotach czy w oknach) tworzone przez samych mieszkańców, zarówno tych społecznie zaangażowanych jak Radni Rady Okręgu czy Radni Miejscy z Okręgu Chełmińskiego, osoby z lokalnych stowarzyszeń czy po prostu mieszkanki i mieszkańców interesujących się tym, co dzieje się wokół nich.

Oceń na skali od 1 do 5 swoją znajomość osób i/lub podmiotów działających na rzecz Okręgu Chełmińskiego

Wykres 4. Rozpoznawalność osób i/lub podmiotów działających na rzecz Okręgu Chełmińskiego, liczba odpowiedzi = 100, wielokrotne odpowiedzi

Które z wymienionych działań podejmowanych na rzecz Okręgu Chełmińskiego rozpoznajesz?

Wykres 5. Rozpoznawalność działań podejmowanych na rzecz Okręgu Chełmińskiego, liczba odpowiedzi = 100, , wielokrotne odpowiedzi

Aktywność mieszkanki i mieszkańców na rzecz miejsca zamieszkania poza tym, że jest kanalizowana instytucjonalnie przez Radę Okręgu Chełmińskiego czy lokalnie działające stowarzyszenia jest także podejmowana w sposób nieformalny i często spontaniczny. Połowa osób, które wypełniły ankietę internetową wskazała (50 odpowiedzi), że **samodzielnie dba o najbliższe otoczenie**, w którym mieszka poprzez zgłaszanie różnego rodzaju negatywnych sytuacji (np. uszkodzenia, niedziałające latarnie, dzikie wysypiska). Badani zwracają też uwagę, gdy są świadkami sytuacji niszczenia mienia publicznego (26 wskazań). 1/3 osób badanych **głosuje na projekty z Budżetu Obywatelskiego dotyczące Okręgu Chełmińskiego** (34 odpowiedzi) oraz **samodzielnie sprząta najbliższe otoczenie** swojego miejsca zamieszkania (33 odpowiedzi), czy też zgłasza problemy i pomysły do Rady Okręgu (26 odpowiedzi). **Zdecydowanie mniej osób, wśród respondentów badania ankietowego, podejmuje inicjatywy, które wymagają współdziałania, zaangażowania i współpracy z innymi mieszkankami i mieszkańcami**, jak inicjatywy sąsiedzkie czy złożenie wniosków do Budżetu Obywatelskiego. Blisko ¼ osób biorących udział w badaniu ankietowym nie podejmuje żadnych działań na rzecz Okręgu Chełmińskiego.

Próbując zdiagnozować bariery związane z zaangażowaniem mieszkanki i mieszkańców Okręgu Chełmińskiego na rzecz swojego miejsca zamieszkania możemy powiedzieć, że blisko 1/3 osób ankietowanych **nie ma wiedzy, w zakresie tego, jak działać lokalnie** (27 odpowiedzi) – z jakich narzędzi korzystać, do kogo zgłosić się z konkretną sprawą. Poczucie niedostatecznego poziomu wiedzy dotyczy też **dotarcia z informacją do innych osób**, które mogłyby być zainteresowane współpracą przy działaniu, **dotarcia do osób, które mają doświadczenie w aktywności społecznej** czy **finansowania działań**. Bariery, dla badanych jest także **nieznajomość osób, z którymi można by podjąć wspólne inicjatywy** (22 odpowiedzi).

Nie bez znaczenia dla motywacji do podejmowania działań wśród mieszkańców i mieszkanki na rzecz Okręgu Chełmińskiego są **wcześniejsze doświadczenia związane z zaangażowaniem społecznym**. Na brak poczucia sensu realizowanych działań wskazało 18 osób ankietowanych. Aktywni do tej pory mieszkańcy i mieszkanki są często rozczarowani niską skutecznością podejmowanych działań. Kilka osób zwróciło uwagę na niski poziom współpracy z Urzędem Miasta Torunia - brak chęci współpracy i traktowania mieszkańców po partnersku, poczucie ignorowania wniosków mieszkańców, nieskuteczne działanie miejskich narzędzi jak aplikacja Moje drzewo (długi czas rozpatrywania wniosków lub ich natychmiastowe odrzucanie). Część osób dostrzega też nieskuteczność działania Rady Okręgu Chełmińskiego (na przykład problem zanieczyszczania powietrza przez Piekarnię Górscy przy Szosie Chełmińskiej 113), a także brak znajomości wśród mieszkańców Rady i Radnych Okręgu oraz możliwości działania tego podmiotu.

Osoby badane, zarówno w badaniu ankietowym, jak i podczas rozmów bezpośrednich w terenie zwracali uwagę na **niski poziom integracji społecznej, aktywności i zaangażowania mieszkanki i mieszkańców Okręgu Chełmińskiego** w sprawę swojego miejsca zamieszkania.

Jakie działania na rzecz Okręgu Chełmińskiego sam / sama podejmujesz?

Wykres 6. Działania podejmowane przez mieszkańców na rzecz Okręgu Chełmińskiego, liczba odpowiedzi = 100, wielokrotne odpowiedzi

Jeśli działasz na rzecz Okręgu Chełmińskiego czy okolicy w granicach okręgu, w której mieszkasz to jakie zauważasz trudności, aby podejmować działania?

Wykres 7. Trudności w działaniach podejmowanych przez mieszkańców na rzecz Okręgu Chełmińskiego, liczba odpowiedzi = 100, wielokrotne odpowiedzi

Angażując społeczność do działania warto odwoływać się do lokalnych potrzeb, spraw ważnych dla mieszkanki i mieszkańców, ale też do zasobów i potencjałów miejsca. Osoby, które zaangażowaliśmy do wzięcia udziału w lokalnej diagnozie wskazały propozycje działań, które byłyby ciekawe dla nich samych oraz dla innych mieszkanki i mieszkańców Okręgu Chełmińskiego. Zebrane propozycje mówią także pośrednio o deficytach Okręgu postrzeganych przez osoby uczestniczące w badaniu.

Propozycje mieszkanki i mieszkańców można podzielić na kilka kategorii tematycznych i zarazem problemowych:

- › zieleń i środowisko,
- › przestrzeń publiczna,
- › kultura i lokalne dziedzictwo,
- › sport i rekreacja,
- › integracja społeczności i działania społeczno-kulturalne,
- › przestrzenie spotkań mieszkanki i mieszkańców.

W obszarze **zieleni i środowisko** badane osoby proponowały wspólne działania zazieleniające Okręg Chełmiński: akcje sadzenia drzew i krzewów na terenach należących do miasta i spółdzielni mieszkaniowych, urządzenie terenów nie-zielonych, wspólne sadzenie roślin przy przystankach i ulicach, tworzenie zielonych przestrzeni wspólnych jak ogród społeczny czy skwery, które będą mogły być

miejscami spotkań dla mieszkańców w zieleni, spotkania z ekspertami, spacery z ekspertami do sprawy zieleni, uczenie się o naturze, prowadzenie działań antyśmogowych i innych o charakterze ekologicznym.

Przestrzeń publiczna Okręgu Chełmińskie to dla badanych mieszkanki i mieszkańców potencjał do wspólnych działań, tworzenia miejsc wspólnych dla lokalnych społeczności, ale też konieczność podjęcia interwencji w wielu konkretnych miejscach. Wśród propozycji pojawiły się przykłady działań potrzebnych, aby przestrzeń Okręgu była bardziej przyjazna dla mieszkanki i mieszkańców: akcje sprzątnięcia dzielnicy i usuwania dzikich reklam oraz dbania o miejsca „niczyje”. Mieszkanki i mieszkańcy zaproponowali także kilka miejsc, które dobrze byłoby zagospodarować na przestrzenie wspólne do rekreacji i spędzania czasu: zagospodarowanie parku przy wodociągach, lepsze wykorzystanie placu obok Tor-Tor, przekształcenie budynku Dworca Północ na miejsce dla mieszkańców. Często pojawiały się wskazania na deficyty miejsc spotkań w przestrzeni publicznej, w tym miejsc zabaw dla starszych dzieci (np. do akrobacji na rowerach, rolkach, deskorolkach). Wśród zebranych propozycji można wskazać także konkretne pomysły ingerencji w przestrzeń wraz z miejscem ich lokalizacji:

budowa dużej szachownicy w parku na Osiedlu Jar, poprawa przejścia z ul. Grudziądzkiej na stadion przy ul. Bema, powstanie wybiegów dla psów w okolicach szpitala na Bielanych, stworzenie parków kieszonkowych przy ul. Lecha w okolicach sklepu Polo Market, rozbudowa placu zabaw przy dębach przy ul. Polnej, poprowadzenie trasy rowerowej śladem torów biegnących wzdłuż ul. św. Józefa.

Badani dostrzegają **duży potencjał historyczny Okręgu Chełmińskie i możliwości wykorzystania go do działań skierowanych do mieszkanki i mieszkańców**. Podkreślali, że ta część Torunia jest ciekawa historycznie, a mieszkańcy często nie znają historii miejsc i dawnych mieszkańców. W **obszarze lokalnego dziedzictwa** proponują: wycieczki, zwiedzanie i eksploracje miejsc historycznych, spacer historyczny, inicjatywy gromadzenia lokalnych pamiątek i tworzenia fizycznych oraz wirtualnych izb pamięci, zachowanie pamięci o budynkach, różnego rodzaju działania animacyjne wokół historii Okręgu Chełmińskie. Badani dostrzegają, że ważne jest zaznajamianie, szczególnie ludzi młodych, z historią miejsca ich zamieszkania. Wśród innych działań związanych z kulturą badani zaproponowali: spacer fotograficzny, wystawy lokalnych twórców, koncerty na powietrzu, pokazy filmowe i kino samochodowe, a także warsztaty modelarskie np. z TMM czy konkurs grania w War Selection albo Heroes III.

Obszarem codziennej aktywności mieszkanki i mieszkańek Okręgu Chełmińskie jest **sport i rekreacja**. To także obszar życia społecznego, który można w efektywny sposób wykorzystać do aktywizowania i integrowania społeczności. Badani, którzy oczekują działań organizowanych lokalnie o tej tematyce zaproponowali: rajdy i wycieczki rowerowe zraszające mieszkańców, regularne zajęcia z instruktorami sportowymi na siłowniach plenerowych i obiektach street workout (np. przy ul. Polnej), eventy biegowe (np. run park), różnego rodzaju zawody i turnieje (koszykówka, e-sport, gry w Fortnite), organizowanie aktywności sportowych dla dzieci (np. na terenie SP5).

Równie ważnym, o ile nie najważniejszym z punktu widzenia osób uczestniczących w lokalnej diagnozie, obszarem działań, które należy rozwijać w Okręgu Chełmińskie są **integracja społeczności i działania społeczno-kulturalne**. Badani podkreślali, że działania warto organizować przez tworzenie mniejszych lokalnych grup skupionych wokół konkretnych wydarzeń czy spraw. Wśród konkretnych propozycji mieszkanki i mieszkańcy proponowali: święto dzielnicy, wspólne akcje sprzątnięcia, animowanie gier i rywalizacji osiedlowych, organizacja pchlich targów oraz akcji wymienialni ubrań czy podobnych inicjatyw z zakresu gospodarki obiegu zamkniętego, festyny i pikniki (rodzinne, dla dzieci) organizowane także dla jakiegoś założonego (na przykład charytatywnego) celu, postawienie szafki do bookcrossingu, animacje na placach zabaw, potańcówki dla dorosłych (osoby 40+), akcje pod hasłem „poznaj swojego sąsiada”, wspólne spacerowanie z psami, inicjatywy dla psiarzy i wspierające schronisko, jarmarki i letnie spotkania dla mieszkańców (tak jak pod sklepem Intermarkie czy SP9). Badani zwrócili także uwagę, że należy kontynuować organizację Święta Chełmińskiego Przedmieścia, ale jednocześnie zadbać o lepszą jego promocję i pomyśleć o wspólnym ognisku podczas tego wydarzenia. Podkreślili także, że lokalnie nie ma wystarczającego zakresu działań dla osób starszych i niepełnosprawnych.

Zdaniem badanych integracja społeczności Okręgu nie może się odbywać bez przestrzeni spotkań dla mieszkanki i mieszkańców. Bardzo często przywoływana była **potrzeba stworzenia dzielnicowego domu kultury, domu sąsiedzkiego czy mniejszych osiedlowych miejsc spotkań** (przywoływanym przykładem była Willa z pasją, choć nie wszyscy badani wiedzą o tym miejscu). Wskazano także, że trzeba zadbać o nowe, lepsze pod względem warunków użytkowania miejsce dla klubu seniora. Deficyt miejsc spotkań i integracji w budynkach i przestrzeni otwartej Okręgu wybrzmiewa jako ważna i pilna potrzeba mieszkańców i mieszkanki. W Okręgu Chełmińskie brakuje też komercyjnych miejsc (kawiarni, knajpek), gdzie można się spotkać. Poza tworzeniem fizycznych miejsc spotkań potrzeba także animowania, organizowania sytuacji, które pozwolą mieszkańcom wspólnie się spotkać, uczestniczyć w zorganizowanych wydarzeniach. Wśród konkretnych propozycji pojawiły się: spotkania tematyczne z ekspertami, spotkania w plenerze z ciekawymi osobami, conventy np. książkowe, stworzenie klubu czytelników, spotkania z aktorami, spotkania dla starszych osób, spotkania i warsztaty o tematyce ekologicznej, więcej spotkań z radą okręgu.

Potrzeby i problemy Okręgu Chełmińskiego wskazane za pośrednictwem badanych mieszkanki i mieszkańców nie są unikalne, gdybyśmy chcieli je porównać z podobnymi lokalnymi społecznościami miejskimi. Dostęp do zieleni, miejsc rekreacji i spotkań, różnorodna oferta spędzania czasu, wzmocnienie integracji społecznej to kwestie silnie determinujące postrzeganie jakości życia w miejscu zamieszkania, gdy pozostałe potrzeby są zaspokojone. Wyniki lokalnej diagnozy wskazują na znaczny poziom zaspokojenia potrzeb związanych z dostępnością gospodarczo-usługową i komunikacyjną (tu znaczenie ma budowana linia tramwajowa) Okręgu Chełmińskiego. Uwagi wymaga natomiast wymiar przestrzenny i społeczno-kulturowy przestrzeni Okręgu.

Zmiany przestrzenne, na które zwracali uwagę badani mieszkańcy i mieszkanki związane z rozbudową infrastruktury drogowej kosztem zieleni i potencjalnych miejsc spotkań czy rekreacji oraz zanikiem historycznej zabudowy silnie oddziałują na społeczne funkcjonowanie Okręgu Chełmińskiego. Bez znaczących społecznie miejsc, symboli, elementów przestrzeni wzrasta zagrożenie dominacji nie-miejsc, czyli przestrzeni przelotnych, tranzytowych, z którymi trudno się utożsamić, znaleźć cel przebywania w nich i zatrzymania na dłużej. W takiej sytuacji możemy przewidywać, że mieszkanki i mieszkańcy sami zaczną szukać własnych przestrzeni, w mikro społecznościach sąsiedzkich lub w mniej pozytywnym scenariuszu będą integrować się w mniejszym stopniu niż ma to miejsce obecnie. Trudno będzie mówić o społeczności Okręgu Chełmińskiego bez przestrzennych elementów zakotwiczenia społecznego, budowania ducha miejsca i lokalnej społeczności.

Potencjalnie te słabości Okręgu Chełmińskiego mogą stać się swego rodzaju atraktorem działań. Tym bardziej, że sami badani mieszkańcy i mieszkanki, którzy w większości nie są lokalnymi działaczami, mają pomysły na inicjatywy, często bardzo konkretne i możliwe do wykonania. Choć problemy Okręgu nie są unikatowe, to odpowiedzi na nie mogą być nietypowe i lokalnie zakorzenione.

Otwarte pozostaje pytanie o sposób realizacji działań, których realizacja w skali całego Okręgu Chełmińskiego przy obecnym potencjale aktywnych podmiotów działających na rzecz Okręgu (mowa o Radzie Okręgu, Stowarzyszeniu Chełmińskie Przedmieście Tu Mieszkam oraz Centrum Aktywności Lokalnej Willa z pasją) wydaje się niemożliwe.

Trudno odpowiadać na lokalne, czasem bardzo precyzyjnie umiejscowione problemy i potrzeby mieszkańców z poziomu Okręgu. Trzeba uchwycić perspektywę osiedla czy konkretnej ulicy. Urzeczywistnienie tych postulatów będzie trudne do realizacji bez wytworzenia społecznej sieci współpracujących osób czy podmiotów, które już dzisiaj w jakiś sposób odpowiadają na potrzeby społeczne w różnych wymiarach (od zabezpieczania potrzeb zdrowotnych, naukę, sport, po zakupy). Warto wspierać działania o mniejszej skali, które skupią i będą okazją do integracji mieszkańców poszczególnych osiedli czy ulic.

Jednocześnie trzeba znaleźć wspólne potencjały, charakter, symbolikę Okręgu Chełmińskiego, które będą mogły być wspólne i zarazem przekrojowe dla działań na bardziej lokalnym niż okręg poziomie. Duch miejsca, wartości i charakterystyki, które sprawiają, że wiemy, że chodzi o Chełmińskie, muszą być jednocześnie stale komunikowane i wzmacniane przez realne działania i praktyki, do współtworzenia których można zaprosić mieszkanki i mieszkańców. Dobrym i wspominanym przez badanych przykładem takich działań jest między innymi Święto Chełmińskiego Przedmieścia. Współdziałanie z mieszkańcami i mieszkankami, które nie będzie miało charakteru masowego, w oparciu o lokalne potrzeby i inicjatywy, warto wykorzystać do wspólnego wytwarzania przestrzeni materialnej i społecznej Okręgu Chełmińskiego. Pewnym wyzwaniem może też być odpowiedzenie na potrzebę infrastruktury do działań i spotkań dla mieszkańców. Doświadczenia animatorów kultury i społecznych wskazują jednak, że skuteczna odpowiedź na potrzeby spotykania się mieszkańców, wspólnego działania i spędzania czasu nie muszą opierać się na tworzeniu infrastruktury. Coraz częściej wykorzystuje się miejsca, które działają obecnie, aby wzmocnić ich zasięg i charakter działań czy wprowadza się przestrzenie nieoczywiste. Inspiracji w tym obszarze mogą dostarczyć chociażby działania i doświadczenia Terenowego Domu Kultury realizowane w naszym województwie (<https://terenowydomkultury.pl>).